

Όποιος είχε την τύχη να συνομιλήσει με τον Κώστα Αξελό, εντυπωσιαζόταν από την ποιητικότητα του λόγου του και αντιλαμβάνονταν ότι ο Αξελός, προσέδιδε στην Ποίηση μια ευρύτατη διάσταση, αυτήν της κοσμικής διάχυσης της δημιουργίας. Ο Ποιητής είναι Δημιουργός.

Στο έργο του Κώστα Αξελού η Ποίηση είναι διάχυτη και η ποιητικότητα πανταχού παρούσα. Όταν του το είπα, μου απάντησε με emphatic κατάφαση: *
“Αναμφισβήτητα. Διότι η λέξη ποίηση προέρχεται από το ποιώ, είναι ο τρόπος που εμφανίζονται τα πράγματα έτσι όπως κι εγώ τα λέω και τα πράττω. Η ποίηση η ίδια, η ποίηση η ανθρώπινη, υπακούει και μπορεί να επικοινωνήσει με την ποιητικότητα του κόσμου, του χωρο-χρονικού Ανοίγματος”.

Κατά τον Αξελό, το Άνοιγμα δεν μπορεί να υπάρξει παρά με βασικό μοχλό την Ποίηση. Λέει ο ίδιος: “Η εποχή μας έχει πέσει χαμηλά και η φιλοσοφία ζει το τέλος της. Οι ιδεολογίες πεθαίνουν γενικευόμενες. Μετά τις ιδεολογίες και τη φιλοσοφία, υπάρχει χώρος για μια ανοιχτή ποιητική σκέψη. Με την ποίηση και με τη σκέψη ο άνθρωπος μπορεί να ανοιχτεί στη φύση, στην τεχνική και στο περιπλανώμενο παιχνίδι επάνω σε έναν ληξιπρόθεσμο πλανήτη”.

Ο Αξελός τόλμησε τη νοηματική σύνδεση των δύο ξεχωριστών, αλλά τόσο συγγενών οντοτήτων, Ποίησης και Φιλοσοφίας. Είπε: “Οι μεγάλοι φιλόσοφοι, οι μεγάλοι στοχαστές όπως ο Ηράκλειτος, ο Πλάτων, ο Χέγκελ, ο Νίτσε, ο Χάιντεγκερ είχαν συγχρόνως και μεγάλο ποιητικό άνοιγμα. Στην κορυφή της δοκιμής ενός έργου, η ποιητικότητα συναντάει τη στοχαστικότητα”. Άλλωστε, Ποιητής και φιλόσοφος έχουν αντικείμενο τον άνθρωπο, τη ζωή, τον κόσμο. Και οι δυο έχουν κινητήρια δύναμη τα αναπάντητα γιατί και βυθίζονται στην δημιουργία. Ο φιλόσοφος εξετάζει την ανθρώπινη οντότητα ως όλον. Η Ποίηση εδράζεται στο ανθρώπινο όλον, στην αγωνία για τον διπλανό, διαλογίζεται με τον εαυτό, με τον άλλο, με την κοινωνία, με τον κόσμο. Μέσα από αυτόν τον διάλογο αναζητά την αλήθεια, χωρίς να κρύβει την αγωνία αυτής της αναζήτησης, αναδεικνύοντας και το οδύνη αυτής πορείας. Οδύνη, όχι άμοιρη του μεγαλύτερου φόβου του Αξελού που ήταν “το στέγνωμα της ψυχής και της σκέψης”.

Είπε ο Αξελός: “Σήμερα υπάγουμε την ποίηση σε ένα τομέα της λογοτεχνίας, ενώ αυτή η ποίηση δεν είναι εκείνη που με ενδιαφέρει. Με ενδιαφέρει η ποίηση που ξεφεύγει από όλα τα όρια και κυρίως σε μεγάλους ποιητές, στους δύο μεγαλύτερους ποιητές των μοντέρνων εποχών, στον Χέλντερλιν και στον Ρεμπώ, εκεί που η ποίηση φτάνει σε ένα ύπατο σημείο και συντρίβεται, συντρίβοντας συγχρόνως τον ποιητή της”. _Κορυφαία πιστοποίηση αυτή η κορύφωση και η συντριβή. Στο ύπατο σημείο της, η Ποίηση, αυτή που ξεφεύγει από όλα τα όρια, συντρίβεται και συντρίβει συγχρόνως τον ποιητή της. Σκέψη, που μόνον ένας φιλόσοφος θα μπορούσε να συλλάβει, φράση που μόνον ένας ποιητής θα μπορούσε να νιώσει και να εκστομίσει.

Ο Αξελός συμβουλεύει τον νέο φιλόσοφο “να ανοιχτεί στη σκέψη, στα κείμενα και στο κίνημα της σκέψης, στην ποίηση που διατρέχει κάθε τέχνη και να ζήσει και να

πει αυτό που τον εμψυχώνει και τον συνθλίβει ατομικά και κοινωνικά”. Μέσα από τον λόγο του Αξελού, ο νέος στοχαστής οδηγείται εκεί που δεν χωρούν απορίες, εκεί που χωρά η μεγαλύτερη απορία του ανθρώπινου νου: η απορία του μεγάλου γιατί, και των όρων του «σπασμένου παιγνιδιού» που είναι ο άνθρωπος. Εκεί που η αναίρεση κάθε αλήθειας είναι κάτι αυτονόητο για κάθε γενναίο στοχαστή. Εκεί που η παλλόμενη δύναμη των ποιητικών έργων ανοίγει τις πόρτες για νέες κατακτήσεις της ανθρώπινης σκέψης.

Στο τόσο σύγχρονο έργο του, γραμμένο προ πενήντα ετών, με τίτλο “Η μοίρα της σύγχρονης Ελλάδας”, συνδέει τον ποιητικό λόγο με τη γλώσσα και τη σκέψη αναγάγοντας αξιακά σε πρώτιστο στοιχείο την “φωνή των ποιητών”. Αναφέρει μεταξύ άλλων: “Είναι αλήθεια ότι η νεοελληνική ποίηση είναι ωραία, το είπαμε ήδη, αλλά αποτελεί πολύ λιγότερο ποιητικό λόγο από ό,τι ένα τραγούδι, μια κραυγή, μια φανταστική προβολή. Κι όμως, υπήρξαν ο Σολωμός και ο Καβάφης και ο Σικελιανός και ο Σεφέρης... οι Νεοέλληνες συλλογίζονται και δεν σκέπτονται, μιλούν πολύ και δεν έχουν συντεταγμένη γλώσσα, ρωτούν και απαντούν, αλλά χωρίς καμιά συνέχεια, βαδίζουν σε ένα δρόμο, αλλά δεν πορεύονται. Θα περάσουν ποτέ στην πλευρά της σχολής της σκέψης και, ξεπερνώντας τη σκέψη της σχολής, θα αποκτήσουν μήπως και μια μνήμη; Στην Ελλάδα, οι μεγάλες μορφές, οι εκπαιδευτές και τα «παραδείγματα» δεν προσφέρονται σε όσους αναζητούν έναν προσανατολισμό. Η φωνή των ποιητών είναι η μόνη φωνή που ακόμη αξίζει να ακούγεται”.

Ίσως για αυτό θα ακούμε έως το βαθύ μέλλον τη φωνή του Κώστα Αξελού.

* Τα αποσπάσματα λόγων του Κ. Αξελού προέρχονται από το βιβλίο του Γ. Δουατζή “Το σπασμένο παιχνίδι - Η τελευταία συνέντευξη του Κώστα Αξελού” των εκδόσεων Καπόν.

Δημοσιεύτηκε στην “Εφημερίδα των Συντακτών” Αθήνα Μάιος 2013